

BIOGRAFIJA

Oliva Averso Pellis se je rodila v Tunisu 10. junija 1925. Ob rojstvu so ji dali ime pokojne malteške babice, ki je umrla zaradi španske gripe. Vendar to ime, prestrogo in neprimerno za majhno deklico, so kmalu nadomestili razni vzdevki, med katerimi tudi zadnji, Olivia, ki ji ga je dal mož v Italiji.

Izhajala je iz italijanske družine, ki se je leta 1897 naturalizirala v francosko, leta 1946 pa je s poroko ponovno dobila italijansko državljanstvo. Od takrat je živela v Gorici, kjer se je odlično prilagodila novemu okolju, ne da bi pri tem pozabila na kozmopolitsko okolje, v katerem je odrasčala, in ki so ga označevali različne navade, jeziki in verstva, pa tudi enakopravnost in

medsebojna komunikacija med različnimi kulturami. Njen oče je vodil veliko moderno kmetijo daleč proč od prestolnice, kjer je vse temeljilo na študiju, eksperimentiranju in preučevanju: zemljo so znanstveno analizirali in skrbno so izbirali semena. Delavci domorodci so se učili spoznavati in upravljati stroje. Ko je bila Olivia stara osem let in je že znala pisati in brati, so jo poslali v zavod, kjer je ostala deset let. Šlo je za francosko šolo, kjer so poučevali tudi arabščino, ki jo je bilo treba na podeželju obvladovati že od mladih nog. Z veseljem se je spominjala zadnjih let študija v prestolnici, ko so ji dovolili, da je ob nedeljah šla ven in se je tako zaljubila v film, da je zanemarjala sorodnike in prijatelje.

To se je dogajalo na začetku štiridesetih let prejšnjega stoletja, ko so v številnih kinodvoranah v prestolnici predvajali francoske in ameriške črnobeke filme, v katerih so igrale filmske zvezde, ki so burile sanje in katerih fotografije so postale predmet zbiranja. Iz občudovanja sijajnih gibajočih fotografij in iz čudovitih zgodb v podobah, ki so se zdele resnične, se je porodilo vprašanje: kako se to dela?

Odgovor je prišel veliko kasneje, po koncu druge svetovne vojne v Gorici, ko se je mladi par filmskih navdušencev Pellis začel zanimati za filme prijateljev iz kluba FEDIC, ki so delovali na polprofesionalnem nivoju. Nekdo jim je posodil filmsko kamero, prvi poskusi so razočarali, lahko bi naredili boljše!

Tako je Olivia kupila prvo 8mm kamero in jo podarila možu, ki pa jo je več časa pustil ležati neuporabljeno. Potrebno je bilo se naučiti, kako jo uporabljati. Filmski klub FEDIC takrat ni obstajal več. Olivia je postala članica tržaškega filmskega kluba, ki je spadal pod organizacijo ENAL, in ki je bil rekreacijskega značaja ter je organiziral razne natečaje. Olivia se je učila. Člani so ji svetovali, naj ustanovi filmski klub ENAL tudi v Gorici. Olivia se je posvetovala z nekaterimi bivšimi člani kluba FEDIC, nekateri so se ji pridružili, med temi tudi Ugo Pilato, bivši tajnik. Olivio so imenovali za predsednico, sedež je bil na lokalnem turističnem društvu. Povabljeni so bili člani drugih klubov, organizirali so niz "Immagini e realtà" ("Podobe in realnost") s filmi in avtorji, ki so bili nagrajeni na festivalu

v kraju Castrocara, kamor je Olivia zahajala vsako leto. Učila se je na odlikah in napakah drugih. Občinstva ni manjkalo, a članov je bilo malo.

Amaterski posnetki Pellisove so zanimali furlansko filološko društvo, ki je hotelo posneti določene tradicionalne praznike. To je bila priložnost za spoznavanje kmečkega sveta, ki je bil precej drugačen od tistega, ki ga je Pellisova poznala, in ga je od vedno ljubila.

Težava je bila v tem, da je bilo treba improvizirati, a Olivia se je odločila, da bo poskusila. Bil je pravi uspeh, predvsem ker je posebej posnela glasove, zvoke in pesmi, kar ji je potem pomagalo pri razumevanju in sestavljanju zvočne sledi filma. Za komentarje je poskrbela strokovnjakinja za ljudsko izročilo Andreina Nicoloso Ciceri, ki se je skupaj z možem zavzela za projekt.

Tako je nastala dvojica žensk, ki sta skupaj sodelovali dvajset let: ena je pripravljala in predlagala komentarje, druga pa je iskala in nabavljala dokumentacijo, pri tem pa je študirala etnografijo, saj ji intuicija ni bila dovolj in je iskala potrdila. Dvojica je imela tudi simbol: tradicionalni motiv karnijske skrinje z napisom "Ricerche Etnografiche Ciceri-Pellis"... Včasih je Pellisova prosila za sodelovanje druge člane, a je vsekakor vedno osebno poskrbela za montažo in zvok.

“Cinematografara”, kot so jo imenovali v Furlaniji, je bila tudi dobra fotografinja, in njene slike so bile objavljene v periodiki furlanskega filološkega društva. V Gorici so jo prosili, naj posname dokumentarce na aktualne teme, kot npr. športne dejavnosti v šolah (smučanje, atletika, jadralstvo ipd.), ponovno grajenje po potresu leta 1976, ki so ha izvedli alpinci, ustanovitev društva Pro Senectute idr.

Pomagala je tudi možu, ki je bil predsednik lokalnega turističnega društva,

in s snemanjem zabeležila razne folkloristične natečaje in povorke, ki so bile organizirane pod njegovim vodstvom in s sodelovanjem uglednih italijanskih ter tujih univerz v sklopu prireditve “Settembre Goriziano”. Tudi ob teh prilikah je snemala zvočno sled v živo (takratni mali filmski format ni bil opremljen z magnetno sledjo) in je komentarje prepustila strokovnjakom.

Trg amaterskega filma ni bil brez neprijetnih presenečenj. Potem, ko je vsilil format super8, je kaj kmalu zahteval prehod k video sistemu. Pellisova je takrat raje opustila film in se posvetila fotografiji, z vrsto ilustracij za knjigo o ljudskih navadah.

Odpoved filmu, kreativnosti pri montaži in iskanju primerne zvoka je za Pellisovo bil težek korak, prav kot iskanje zadovoljivih rezultatov z uporabo različnih objektivov. Vsekakor pa ji je filmska izkušnja veliko pomagala pri iskanju osebnega deskriptivnega sloga v fotografiji.

FILMOGRAFIJA

- Dokumentiranje folklorističnih natečajev in simpozijev, ki jih je organiziralo goriško turistično društvo v letih 1966-1975
- *Alpini una realtà* (1976), komentar L. Grossi; posneto za državno združenje alpincev.
- Prikazuje ponovno grajenje po potresu v Furlaniji, ki so ga izvedli odslovljeni alpinci.
- *Anch'io ho partecipato* (1979), komentar L. Pontel. Posneto za pokrajinsko komisijo mladinskih športnih iger v Gorici.
- *Questi nostri anni...* (1982), komentar I. Brandolin. Posneto za društvo Pro Senectute v Gorici.

Etnografski filmi, posneti za Furlansko filološko društvo, komentar Andreina Ciceri:

- *La Devetiza* (1972)
- *Il pan e vin* (1973)
- *Aspetti del Carnevale* (1973)
- *Il bacio delle Croci* (1973)
- *Il "Mac" di S. Zuan* (1973)
- *Las Cidulas* (1973)
- *La festa dei Vent'anni* (1974)
- *Croci sul Vajont* (1974)